

Bajka u biblioterapijskim radionicama za djecu u dječjoj knjižnici

Balaković, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:684869>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-20**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij Informatologije

Martina Balaković

Bajka u biblioterapijskim radionicama za djecu u dječjoj knjižnici

Završni rad

Mentorica: doc.dr.sc. Ivana Martinović

Osijek, 2014.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. SOCIOEMOCIONALNI RAZVOJ DJECE	5
3. BIBLIOTERAPIJA	7
3.1. POČECI BIBLIOTERAPIJE	7
3.2. VRSTE BIBLIOTERAPIJE.....	8
3.3. FAZE U PROVOĐENJU BIBLIOTERAPIJE.....	9
3.4. LITERATURA KOJA SE MOŽE PRIMJENJIVATI U BIBLIOTERAPIJI.....	10
4. BAJKA.....	10
4.1. BAJKA I NJEZINE KARAKTERISTIKE	10
4.2. DOŽIVLJAJ I SHVAĆANJE BAJKE.....	11
5. UPOTREBA BAJKE U SVRHU BIBLIOTERAPIJE U DJEČJOJ KNJIŽNICI.....	12
5.1. PRIPREMA BIBLIOTERAPIJE ZA DJECU U DJEČJOJ KNJIŽNICI.....	12
5.2. PROVOĐENJE BIBLIOTERAPIJE U DJEČJOJ KNJIŽNICI.....	13
5.3. ODABIR DJELA ZA BIBLIOTERAPIJU.....	14
5.4. BAJKA U BIBLIOTERAPIJI S DJECOM.....	15
5.5. BAJKE KOJE MOGU POSLUŽITI U SVRHU BIBLIOTERAPIJE S DJECOM.....	16
6. ZAKLJUČAK.....	19
7. LITERATURA.....	20

SAŽETAK

Djeca često ne razumiju vlastite osjećaje te zbog toga osjećaju snažno psihičko i fizičko opterećenje. Iz tog razloga važna je uloga biblioterapijskih radionica putem kojih se djeci pruža psihosocijalna pomoć omogućavajući im razumijevanje vlastitih osjećaja i događaja s kojima se susreću u životu, te doživljavanje emocionalnog rasterećenja i olakšanja. Dječje knjižnice jedan su od niza čimbenika koji prepoznaju svoju ulogu u pružanju biblioterapijske podrške djeci. U uvodnom dijelu ovoga rada prikazano je koliko je značajna uloga dječjih knjižnica u biblioterapijskim radionicama, koje vrste biblioterapija postoje i koje su faze u postupku provođenja biblioterapije. Središnji dio rada stavlja naglasak na bajke kao vrstu djela poželjnog u provođenju biblioterapijskih radionica s djecom, ističe karakteristike bajki, objašnjava kako djeca doživljavaju bajke te kakav utjecaj bajke imaju na njih. Cilj rada je prikazati kako se bajka može primijeniti u biblioterapijskim radionicama s djecom i zašto odabrati bajke za takve radionice. Isto tako, u radu se iznosi koje pripremne korake treba učiniti prije provođenja biblioterapije, ali i kako provesti biblioterapijsku radionicu s djecom. Završni dio rada donosi primjere suvremenih bajki koje se mogu koristiti u biblioterapijskim radionicama kako bi se djeci pomoglo steći uvid u konkretne probleme. Osim toga, navedene su najznačajnije tradicionalne bajke te kako one svojim sadržajem biblioterapeutima omogućuju pružanje pomoći djeci koja se bore s određenim unutarnjim sukobima ili pak proživljavaju teške životne situacije.

KLJUČNE RIJEČI: bajka, biblioterapija, dječja knjižnica, biblioterapijske radionice za djecu

1. UVOD

Svaka faza ljudskog života sa sobom nosi razloge za radost, ali i određene izazove. Djetinjstvo, kao početna faza života i upoznavanja samoga sebe i svijeta oko sebe djeci može pricinjavati veliku radost, ali i potaknuti u njima osjećaje koje ne znaju objasniti i s kojima se ne znaju nositi. Ne razumijevanje situacija koje proživljavaju, u djeci može stvoriti veliku fizičku i psihičku napetost što se u konačnici može odraziti na njihovo razmišljanje, navike i ponašanje. Budući da djeca svako ponašanje uče važno im je pružiti pomoć u usvajanju poželjnih oblika ponašanja, ali i usmjeriti njihova razmišljanja prema spoznavanju vlastitih osjećaja i postupaka. Iako glavnu ulogu u djetetovom odrastanju i razvoju imaju roditelji, odgojitelji i učitelji, značajna je i uloga knjižničnih ustanova čiji su programi i aktivnosti namijenjeni upravo djeci. Jedna od aktivnosti putem koje knjižnice pružaju psihosocijalnu pomoć djeci je biblioterapija ili ciljano čitanje, liječenje knjigom.

2. SOCIOEMOCIONALNI RAZVOJ DJECE

Tijekom odrastanja djeteta, obitelj, prijatelji i druge osobe utječu na osobni razvoj njegovog socijalnog svijeta. S druge strane, razvoj socijalnog svijeta djeteta povezan je s njegovim psihičkim, kognitivnim i socijalnim razvojem. S obzirom na smjer utjecaja mogu se razlikovati dva pristupa: socijalno-kognitivni i sociokulturni. Socijalno-kognitivni pristup ističe da način na koji djeca razumiju i tumače sebe i druge uvelike ovisi o njihovom kognitivnom razvoju. Sociokulturni pristup naglašava važnost socijalnih procesa u spoznajnom razvoju djeteta. Ovaj pristup ističe i važnu ulogu kulture koja djecu uči što misliti i kako učiti. Putem interakcije sa svojom okolinom djeca usvajaju nove načine razmišljanja i rješavanja problema.¹ Razvoj djece nikako nije jednoličan proces. Djetinjstvo se može podijeliti na mirna i krizna razdoblja. Tijekom mirnih razdoblja djeca uvježbavaju ono što su naučila i skupljaju snagu za slijedeće razvojno razdoblje. U kriznim razdobljima ona stječu nova znanja i tako dostižu viši stupanj razvoja, no u takvim razdobljima djeca su posebno osjetljiva jer se nalaze pod velikim psihičkim i fizičkim opterećenjem. Kao najvažnija krizna razdoblja u djetinjstvu navode se: osmi mjesec života, treća godina života, šesta godina i vrijeme puberteta.² Tijekom svakog životnog razdoblja dijete se mijenja. Tako tijekom osmog mjeseca ono tek počinje razlikovati poznato i nepoznato i pritom je vrlo nesigurno. Osjećaj sigurnosti dijete ostvaruje kroz odnos s roditeljima i odgojiteljima koji mu pružaju toplinu i potporu, a to potiče njegov emocionalni, socijalni i kognitivni razvoj.³ U trećoj godini života dijete spoznaje samo sebe, što se očituje kroz egocentričnost i prkos, ali i kroz samostalno planiranje za budućnost.⁴ Šesta godina života je vrlo značajan period jer predstavlja prijelaz iz topline odnosa obiteljskog doma u školu koja zahtjeva disciplinu i u kojoj su jasno definirani hijerarhijski odnosi.⁵ U ovoj fazi djeca zbog novonastale promjene osjećaju psihičku i fizičku neuravnoteženost što se očituje kroz teškoće sa spavanjem, plašljivost, razdražljivost ili pak neurednost. Kao četvrto, najvažnije krizno razdoblje u djetinjstvu, navodi se adolescencija. U ovom razdoblju djeca su u potrazi za vlastitim identitetom, često ulaze u sukobe s drugima, osjećaju se usamljenima i neshvaćenima, a to se manifestira kroz povećanu

¹ Usp. Klarin, Mira. Razvoj u kontekstu različitih socijalnih odnosa.// Razvoj djece u socijalnom kontekstu: roditelji, vršnjaci, učitelji – kontekst razvoja djeteta/ Mira Klarin. Jastrebarsko: Naklada Slap; Zadar: Sveučilište, 2006. Str.103-104.

² Usp. Ortner, Gerlinde. Kako će roditelji ispravno motivirati svoje dijete.// Bajke koje pomažu djeci: priče protiv straha i agresivnog ponašanja te sve što trebate znati kada ih čitate djeci – za djecu od 3 do 7 godina/ Gerlinde Ortner. Zagreb : Mozaik knjiga, 1998. Str.12-14.

³ Usp. Klarin, Mira. Nav.dj. Str.107.

⁴ Usp. Ortner, Gerlinde. Nav.dj. 1998. Str.111.

⁵ Usp. Klarin, Mira. Nav.dj. Str.110.

nesigurnost i prosvjedno ponašanje.⁶ Bez obzira u kakvom se periodu dijete nalazilo, kriznom ili mirnom, svako dijete uči kako se ponašati. S obzirom na način učenja ponašanja razlikujemo učenje po modelu i učenje na uspjehu. Učenje po modelu je način učenja u kojem dijete samo odabire svoj uzor, odnosno osobu čije mu se ponašanje sviđa te uči kroz promatranje i oponašanje. Za razliku od toga, učenje na uspjehu za dijete znači ponavljati ponašanja zbog kojih je naišlo na odobravanje drugih s ciljem ponovnog stjecanja priznanja.⁷ Dakako, kroz učenje dijete može razviti i poželjno i nepoželjno ponašanje. Ukoliko se dijete ne ponaša dobro, to nije odmah znak kako ono samo po sebi nije dobro.⁸ Naprimjer, ako je dijete sklono nasilnom ponašanju, ne može se samo reći kako je dijete nasilno, već je potrebno „zagrepsti ispod površine“ i shvatiti što se krije iza takvog ponašanja. Često je uzrok nasilnog ponašanja osjetljivost, nesigurnost, nesposobnost rješavanja sukoba, povrijeđenost, razočaranje, osjećaj nemoćnosti, odbačenosti i usamljenosti. Kada je jasno što je uzrok određenom ponašanju tada se može razumjeti i koje su potrebe nekog djeteta. U ovom slučaju dijete sklono nasilnom ponašanju zapravo ima potrebu za poštovanjem, razumijevanjem, ljubavi i naklonosti. Nakon razumijevanja važno je poduzeti korake u svrhu zadovoljavanja djetetovih potreba. Kroz priznanje, razumijevanje i razgovor u kojem se očituju ljubav i naklonost, djetetu treba biti iskazano poštovanje. No, da bi potrebe djeteta u potpunosti bile zadovoljene važno je pomoći djetetu da „prepozna osjećaje i prihvati ih kao nešto normalno“⁹ te mu pomoći da izađe na kraj s vlastitim emocijama. Važnu ulogu u tome imaju prije svega roditelji, odgojitelji i učitelji, no sve značajnija je i uloga dječjih knjižnica. U novije vrijeme one su osim svojih tradicionalnih zadaća, ciljeva i usluga, dobile i informativnu ulogu, postale su ustanove za samoobrazovanje i kulturno obavještavanje, ali i ustanove za samopomoć i mnoge vrste psihosocijalne pomoći. Praksa je pokazala, naročito u ratnim godinama, kako ciljano i proživljeno čitanje određenog djela ima ljekovite učinke na čitatelja, jer unaprjeđuje psihofizičko zdravlje čitatelja.¹⁰ Ciljano čitanje poznato je još i pod nazivom biblioterapija, a uključuje novi način suradnje između davatelja(dječje knjižnice) i primatelja(djece) djela. Knjižnice putem biblioterapijskih radionica s djecom postižu učinke na najmanje tri razine: 1. pomažu djeci u razvijanju osjećaja pripadnosti široj i užoj zajednici, 2. savjetima pomažu djeci u rješavanju bihevioralnih problema i 3.

⁶ Usp. Ortner, Gerlinde. Nav.dj. 1998. Str.13.

⁷ Usp. Isto.

⁸ Usp. Ortner, Gerlinde. Uvod.// Nove bajke koje pomažu djeci: priče o svađi, strahu i nesigurnosti te ono što bi roditelji trebali znati o tome – za djecu od 6 do 10 godina. Zagreb : Mozaik knjiga, 1999. Str.130-133.

⁹ Usp. Isto. Str.134.

¹⁰ Usp. Sabljak, Ljiljana. Uporaba fondova narodnih knjižnica u psihosocijalnim programima ciljanog čitanja. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 36, 1-4(1993[i.e. 1995]), Str.50-57.

pažljivim odabirom građe štite djecu od zasićenosti informacijama.¹¹ Uloga dječjih knjižnica u pružanju psihosocijalne pomoći kroz biblioterapijske radionice naročito se važnom pokazala tijekom ratnih i poslijeratnih godina.¹² Knjižnice su bile među prvim javnim ustanovama koje su se uključile u pružanje djelotvorne pomoći širokom krugu korisnika, između ostalog i djeci. Gradska knjižnica Zagreb tako je postala ključno mjesto za razvijanje i provođenje inovativnih programa i kreativnih aktivnosti psihosocijalne pomoći, od kojih je najpoznatiji bio program „Korak po korak do oporavka“. Prostor dječjih knjižnica vrlo je pogodan za provođenje ovakvih radionica, jer je programe i aktivnosti lako moguće uklopiti u redovitu djelatnost knjižnica koristeći već postojeći prostor i vještine zaposlenih knjižničara.¹³ Može se reći kako dječje knjižnice imaju velik potencijal u provođenju biblioterapijskih radionica i ukoliko iskoriste vlastite mogućnosti, mogu zadovoljiti potrebe svojih najmlađih, ali vjernih korisnika. Biblioterapija je zapravo novost u knjižnicama, počinje se provoditi tek početkom 20. stoljeća, međutim biblioterapija nije primarno vezana uz knjižnice, nego uz mentalne bolnice¹⁴, a svoje podrijetlo vuče još iz davnih antičkih vremena.

3. BIBLIOTERAPIJA

3.1. POČECI BIBLIOTERAPIJE

U staroj Grčkoj je misao o „liječenju“ pomoću knjiga bila veoma rasprostranjena i uvriježena. To potvrđuje i natpis koji stoji na ulazu u jednu knjižnicu u Tebi – „Mjesto za ozdravljenje duša“. Isto tako, Kvintilijan je poticao čitanje klasičnih tekstova u svrhu jačanja osobnosti, a Galen i Hipokrat su govorili o blagotvornim učincima poezije u fazi oporavka.¹⁵ I sama riječ biblioterapija nastala je od grčkih riječi *biblion* što znači knjiga, i *therapeia* što znači liječenje. Termin biblioterapija prvi puta je koristio 1916. Samuel Crothers u *Athlantic Montly-ju*.¹⁶ Kroz vrijeme nastajale su različite definicije ovog termina, a vrlo konkretnu i danas dobro poznatu definiciju dali su Riordan i Wilson koji biblioterapiju definiraju kao „vođeno čitanje napisanih

¹¹ Usp. Isto.

¹² Usp. Sabljak, Ljiljana. Psihosocijalna pomoć djeci i mladeži u narodnim knjižnicama. // *Zrno*: časopis za obitelj, vrtić i školu 37-38, 12-13(1995), Str.44-45.

¹³ Usp. Sabljak, Ljiljana. Nav.dj. 1993. Str.56.

¹⁴ Usp. Cornett, Claudia E.; Cornett, Charles F. *Bibliotherapy: The Right Book at the Right Time*. Bloomington: Phi Delta Kappa Education Foundation, 1980. ERIC. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED192380.pdf> (2014-04-11) Str.11.

¹⁵ Usp. Jelena Rudež, Biblioterapija. // *Hrvatski : časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture* 3, 1-2(2005), Str.127.

¹⁶ Usp. Bašić, Ivana. *Biblioterapija i poetska terapija – definicija područja*.// *Biblioterapija i poetska terapija*: priručnik za početnike/ Ivana Bašić. Zagreb: Balans centar, 2011. Str.15.

materijala s ciljem da dosegemo razumijevanje i rješavanje problema bitnih za osobne terapeutske potrebe pojedinca.“¹⁷ Iz navedene definicije proizlazi kako je u središtu zbivanja čitatelj, a djelo koje čita ne daje direktne odgovore već navodi čitatelja na samostalno pronalaženje rješenja problema. Budući da je riječ o vođenom čitanju, značajna je uloga biblioterapeuta koji kroz zajedničko čitanje i interpretiranje djela potiče čitatelja da upotrijebi maštu u pronalaženju što više različitih odgovora za vlastiti problem.¹⁸ Biblioterapija danas ima primjenu kako u liječenju psiholoških problema djece, mladih i odraslih, kod poremećaja i ovisnosti, tako i kod zdrave populacije za unapređenje kakvoće života.¹⁹

3.2. VRSTE BIBLIOTERAPIJE

Biblioterapija se može s obzirom na sudionike, ciljeve, programe i voditelje, podijeliti na: institucionalnu, kliničku i razvojnu.²⁰ Institucionalna biblioterapija provodi se nad pojedincem ili grupom, koja je najčešće pasivna, a čine ju medicinski ili psihički pacijenti, zatvorenici ili pak privatni klijenti. Provodi ju tim psihijatar i knjižničara, u instituciji ili privatno, kroz diskusiju o određenom materijalu s ciljem uvida u stanje klijenta. Klinička biblioterapija provodi se kao voljna ili nevoljna grupna aktivnost nad osobama s emocionalnim problemima ili problemima u ponašanju. Ovaj tip biblioterapije provode psihijatar, terapeut mentalnog zdravlja ili knjižničar, u instituciji ili privatno. Kroz diskusiju o određenim materijalima klijente se želi potaknuti na pogled u sebe, stjecanje uvida u vlastito stanje i promjenu ponašanja. Razvojna biblioterapija se provodi kao voljna grupna aktivnost nad „normalnim“ osobama koje se nalaze u nekoj kriznoj situaciji. Provoditi je mogu knjižničar, učitelj, profesor i pedagog, u nekom društvenom prostoru. Cilj je pripomoći normalnom razvoju i samoaktualizaciji pojedinaca kroz diskusiju o materijalima i prije svega poticanju klijenata na reakciju i pogled u sebe.²¹ Ova vrsta biblioterapije primjenjuje se i u biblioterapijskim radionicama s djecom u dječjim knjižnicama.

¹⁷ Bašić, Ivana. Nav.dj. Str.16.

Ćitirano prema: Riordan, Richard J.; Wilson Linda S. Bibliotherapy: Does It Work?// Journal of Counseling and Development 67, 9(1989), Str.506.

¹⁸ Usp. Jelena Rudež. Nav. dj. 2005. Str.109.

¹⁹ Usp. Isto.

²⁰ Bašić, Ivana. Nav.dj. Str.17.

²¹ Usp. Isto.

3.3. FAZE U PROVOĐENJU BIBLIOTERAPIJE

Tijekom provođenja biblioterapije čitatelji prolaze kroz četiri faze. Prva faza je identifikacija tj. poistovjećivanje čitatelja sa likom iz djela koje čita ili prepoznavanje čitatelju važnih osoba u određenom djelu. Kroz informacije koje pruža neki tekst, priča ili pjesma budi se čitateljeva mašta i emocionalni doživljaj te tako djelo može postati dio čitateljeva unutarnjeg svijeta. Isto tako, pokreće se njegova psihološka energija koja omogućuje stvaranje stanja korisnih za suočavanje sa stresom.²² Identifikaciju s likovima u djelu najlakše ostvaruju djeca jer se brzo uživljavaju u radnju, tako dožive čitav niz različitih emocija i proširuju svoje vidike u iznalaženju načina za suočavanje sa stresom i opasnostima.²³ Identifikacija je kao početna faza neophodna za ostvarivanje još tri faze koje ju slijede. Drugu fazu, čine projekcija i introjkcija. Nakon što se čitatelj identificirao s određenim likom u djelu, on sa stajališta tog lika na siguran način propituje vlastite stavove i reakcije drugih ljudi. Kroz takav pristup čitatelj smanjuje opasnost izlaganja vlastitog ponašanja negativnim kritikama drugih.²⁴ Treća faza, katarza, omogućuje čitatelju emocionalno rasterećenje i oslobađanje napetosti. Ta faza ujedno je i vrlo koristan način ublažavanja stresa.²⁵ U posljednjoj fazi čitatelj kroz situacije i reakcije likova u djelu stječe uvid u vlastiti problem, a to može biti ključ za njegovo rješenje. Književna djela omogućuju čitatelju distancu od stvarnosti i uživljavanje u određeni problem. Uživljavanje uvelike olakšava emocionalno doživljavanje problema, a književna djela su baš zbog toga dobar posrednik jer pomažu u procjeni vlastitih problema i odabiru rješenja.²⁶ Osim čitanja književnog djela u sebi, naglas, grupno ili individualno, provođenje biblioterapije uključuje i interpretaciju pročitano. Interpretacija je spoj čitateljeva subjektivnog doživljaja i objektivnog značenja djela²⁷, a obuhvaća prepričavanje događaja iz djela, ispitivanje osjećaja likova, prepoznavanje važnih tema u vlastitom životu, istraživanje vlastitih osjećaja i ponašanja te stvaranje zaključaka o posljedicama određenih osjećaja i ponašanja.²⁸

²² Usp. Jelena Rudež, Biblioterapijska metodologija.// Hrvatski : časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture 2, 1-2(2004), Str.56-57.

²³ Usp. Keresteš, Gordana. Biblioterapija i terapijsko obrađivanje literarnih tekstova.// Korak po korak do oporavka : priručnik za kreativne susrete s djecom u ratnim i poslijeratnim vremenima / Arpad Barath, Daša Matul, Ljiljana Sabljak. Zagreb: Tipex, 1996. Str.26.

²⁴ Usp. Jelena Rudež. Nav.dj. 2004. Str.57.

²⁵ Usp. Isto.

²⁶ Isto.

²⁷ Usp. Isto. Str.62.

²⁸ Usp. Isto. Str.57.

3.4. LITERATURA KOJA SE MOŽE PRIMJENJIVATI U BIBLIOTERAPIJI

Tijekom provođenja biblioterapije može se koristiti različita literatura, no najbolje je odabrati starija, tradicionalna djela. Važno je obratiti pažnju na to da djelo svojim sadržajem prenosi važne istine. Takva djela ostavit će dojam na čitatelje i nakon samog procesa čitanja, a to je potrebno kako bi se biblioterapija mogla provesti.²⁹ Mitovi su djela karakteristična po tome što se u njima pojavljuju pohlepni, neposlušni ili tašti likovi koji na kraju dobiju zasluženu kaznu. Zahvaljujući tim karakteristikama pogodni su za provođenje biblioterapije, jer omogućuju raspravu o tome je li neka kazna nepravedna ili preokrutna, ili nije. Tematika mitova razlikuje od tradicije do tradicije. Primjerice mitovi u grčkoj tradiciji neposlušnost prikazuju kao negativnu i nepoželjnu osobinu, dok je ona u keltskim mitovima na neki način pozitivna jer likovima pomaže u stjecanju mudrosti i hrabrosti.³⁰ U legendama se obično pojavljuju isti simboli kao i u mitovima, a likovi koji se u njima pojavljuju imaju nadnaravne sposobnosti i moći. Takvi likovi bore se i na kraju ostvaruju samopotvrđivanje, mudrost i duhovno oslobođenje, te kao takvi usmjeravaju čitatelje, što je bitan dio biblioterapije. Simbole koji se pojavljuju u mitovima i legendama susrećemo i prilikom čitanja narodnih pripovijetki i bajki. Iako ne govore o stvarnim likovima i događajima, simboli i likovi koje bajke sadrže, prenose ljudskom umu važne poruke.³¹ Iz tog razloga bajke su vrlo pogodna vrsta djela za provođenje biblioterapije.

4. BAJKA

4.1. DEFINICIJA I OBILJEŽJA BAJKE

Bajka je jedinstvena književnoumjetnička forma koja u sebi sadrži i izravna i skrivena značenja. Bajke nisu samo zabavna djela, već djela koja dotiču ono najdublje u nama – dotiču našu dušu, duboka i samo naša iskustva. Kroz čitanje bajki u mnogima možemo prepoznati sebe i životne situacije kroz koje smo prošli ili ih još uvijek prolazimo. Bajke u svojoj dubini preslikavaju ljudski život prikazujući raspon između života i smrti, straha i ljubavi, sreće i tuge, traženja vlastitog životnog puta. Ljudi su još od svojih početaka izmišljali priče tj. bajke kako bi popunili praznine u sebi samima i kako bi pokušali dati odgovore na velika životna pitanja.³² Kao važne odrednice bajki, prije svega narodnih bajki, navodi se kako narodna bajka ima strogo određenu i prepoznatljivu strukturu, stvarno i čudesno postoje usporedno, značajno je nizanje događaja i

²⁹ Usp. Rudež, Jelena. Nav.dj. 2004. Str.69-71.

³⁰ Usp. Isto.

³¹ Isto.

³² Usp. Velički, Vladimira. Bajka ili put do djeteta.// Pričanje priča – stvaranje priča: povratak izgubljenomu govoru/ Vladimira Štanger-Velički. Zagreb: Alfa, 2013. Str.17-22.

epizoda bez opisa, lica nisu detaljno opisana ni u fizičkom ni u psihičkom pogledu, nema statičkih opisa prirode, dinamički opisi očituju se u ponašanju likova, sve čudesno je mitološkog porijekla, moral je specifičan, a vrijeme i prostor nisu strogo određeni. Ono što je svim bajkama zajedničko je ista kompozicijska struktura i isti tijek događanja, pa se u skladu s tim sve bajke mogu svesti na isti tip, a pojedine su samo varijante. Isto tako, sve bajke imaju stalan redoslijed trideset i jedne funkcije, ali nisu sve zastupljene u svim bajkama. Također u bajkama su stalne uloge sedam djelatnika, koji su glavni nositelji tijekom radnje: protivnik, darivatelj, pomoćnik, kraljevna, pošiljatelj na put, junak, lažni junak.³³ Iako su bajke prvobitno bile stvarane za odrasle, danas su uglavnom namijenjene djeci. Za razliku od odraslih, djeca kroz čitanje bajki stječu snažan i uzvišen doživljaj u svojoj nutrini. Bajke im omogućuju pogled u prošlost, ali i pogled u samoga sebe. Djeca pamte događaje, ponašanja ljudi i atmosferu, a to izravno utječe na njihov odnos prema drugima i sebi samima. Zbog toga je važno znati kakvo značenje bajke imaju za djecu i na koji ih način ona interpretiraju.³⁴

4.2. DOŽIVLJAJ I SHVAĆANJE BAJKE

Većina odraslih na bajke gleda kao na izmišljene, nestvarne priče. Suprotno tome, djeca govor bajki primaju cijelim svojim tijelom, u potpunosti, bez granice. Izvorni zapisi bajki bili su jezgroviti, bez puno opisa, ali sa više značenja. Takav jezik veoma je sličan jeziku djeteta u ranim fazama života kada pomoću jedne riječi izriče mnogo toga. Bajke ne koriste previše riječi, ali nisu ni škrte na riječima, najbolje rečeno one govore u slikama. Da bismo shvatili što nam prenose važno je uočiti i razumjeti te slike. Najčešće je već prva rečenica slika koja prenosi cjelokupnu atmosferu bajke.³⁵ Svaka bajka sadrži sedam karakterističnih „prasluka“: 1. kraljevsko porijeklo, 2. razdvajanje, 3. susret s pomagačima, 4. borba i pobjeda/smrt i uskrsnuće, 5. povratak/proganjanje, 6. dolazak na cilj/kriva nevjesta i 7. vjenčanje i okrunjenje/mudrost i ljubav. Prva slika, kraljevsko porijeklo, prenosi misao o prapovjerenju koje postoji u svakom djetetu. Isto tako, govori kako svaki čovjek u sebi ima sve što mu je potrebno za život. Druga slika, razdvajanje, ukazuje kako su unutrašnja razdvojenost i ograničenja potrebni za daljnji razvoj osobe. Treća slika, susret s pomagačima, opisuje kako na životnom putu nikada nismo sami, već uvijek postoje pomagači. Oni su prisutni u različitim oblicima i pružaju pomoć na

³³ Usp. Isto. Str.17-19.

³⁴ Usp. Isto. Str.17-23.

³⁵ Usp. Isto. Str.24-26.

različite načine, a na nama je prepoznati tu pomoć. Četvrta slika, borba i pobjeda/smrt i uskrsnuće, pokazuje kako mi sami odlučujemo kakav će biti naš život. Mi sami možemo svoj život preobraziti u ljubav. Peta slika, povratak, nas potiče na prepoznavanje vlastitog životnog plana i težnju k njegovom ostvarenju, a proganjanje označava negativne snage s kojima se moramo suočiti i pobijediti ih. Šesta slika govori o dolasku na cilj – u našu bit. Također, govori koliko je važno prepoznati krivu nevjestu, što predstavlja čin oslobođenja, i ostati vjeran samome sebi. Zadnja, sedma slika govori i u životu i u bajci o istom cilju – ljubavi.³⁶ Prepoznavanjem slika lakše možemo razumjeti bajke, ali i spoznati vlastiti život. Jesmo li dobro razumjeli slike ili ne, možemo provjeriti kroz čitanje i promatranje te slike u kontekstu cijele bajke i provjeravajući ili uspoređujući je sa slikama u drugim bajkama. Bajke dopuštaju čitatelju stvaranje vlastite interpretacije simbola i slika te na taj način svakome govore na drugačiji način.³⁷

5. UPOTREBA BAJKE U SVRHU BIBLIOTERAPIJE U DJEČJOJ KNJIŽNICI

5.1. PRIPREMA BIBLIOTERAPIJE ZA DJECU U DJEČJOJ KNJIŽNICI

Prije same provedbe biblioterapije terapeut treba znati što želi postići i na koji način te u skladu s time obaviti sve potrebne pripremne radnje. Dobar model, s navedenim konkretnim koracima za pripremu prije provedbe biblioterapije u dječjoj knjižnici sastoji se od četiri pripremna koraka: 1. identificiranje potreba, 2. pronalaženje odgovarajućeg djela, 3. planiranje aktivnosti i vremena te priprema prostora dječje knjižnice i 4. pripremanje materijala.³⁸ Kako bi identificirali potrebe djece terapeuti nastoje najprije prikupiti što više formalnih i neformalnih informacija o njihovim potrebama. To čine na razne načine: propitujući zapažanja roditelja, nastavnika i knjižničara; pregledavajući dječje uratke (sastave, crteže,...), zadajući im zadatke poput nadopunjavanja rečenica, rješavanja kvizova i slično. Nakon što prikupe dovoljno informacija terapeuti prelaze na drugi pripremni korak i u knjižničnom fondu traže djelo koje će odgovarati konkretnim potrebama djece.³⁹ Treći pripremni korak uključuje planiranje određenih aktivnosti prije i nakon čitanja djela, planiranje vremena te priprema prostora dječje knjižnice za provođenje biblioterapije. Aktivnostima koje služe kao uvod za čitanje djela treba posvetiti svega nekoliko minuta. One omogućuju uvid u dječju motivaciju. Ukoliko motivacija nije prisutna u dovoljnoj mjeri, biblioterapiju nije moguće provesti. Prilikom planiranja vremena potrebnog djeci za

³⁶ Usp. Isto. Str.26-27.

³⁷ Usp. Isto.

³⁸ Usp. Cornett, Claudia E.; Cornett, Charles F. Nav.dj. Str.18-33.

³⁹ Usp. Isto. Str.20-23.

čitanje nekog djela terapeut treba uzeti u obzir kako to ovisi o pažnji djeteta, brzini čitanja te duljini djela i težini sadržaja. Važno je biti prilagodljiv kako djeca ne bi osjećala krivnju čak i ako ne uspiju pročitati djelo u cijelosti, jer bi se time promašila smisao biblioterapije. Kod pripreme prostora dječje knjižnice u kojem će se provoditi biblioterapija važno je pripaziti na to da je prostor dobro osvijetljen i odgovarajuće temperature. Osim toga, namještaj i ostale stvari u dječjoj knjižnici trebaju pružiti djeci zadovoljavajuću mjeru ugone i udobnosti te određenu mjeru privatnosti. Neki terapeuti preporučuju čak i laganu glazbu u pozadini kako bi se djeca još bolje osjećala i kako bi se potpuno mogla uživjeti u radnju djela. Završni, četvrti pripremni korak je priprema materijala. Osim odabira samog djela, knjige ili teksta, biblioterapeut treba pripremiti i sve potrebne rekvizite, opremu i kreativna pomagala koja želi koristiti tijekom biblioterapije.⁴⁰ Nakon što su obavljene sve ove pripremne radnje, terapeut može početi provoditi biblioterapiju s djecom u dječjoj knjižnici.

5.2. PROVOĐENJE BIBLIOTERAPIJE U DJEČJOJ KNJIŽNICI

Provođenje biblioterapije u dječjoj knjižnici može se podijeliti u pet faza. Za početak potrebno je **motivirati** djecu, a pod time se podrazumijeva privući pažnju i interes djece. Isto tako dobro im je prije čitanja postaviti pitanja koja će kod njih izazvati znatiželju i pomoći im da s užitkom pristupe čitanju djela. **Čitanje** djela je druga faza u provođenju biblioterapije u dječjoj knjižnici, tijekom koje djeca uspoređuju svoja iskustva sa situacijama koje se pojavljuju u djelu. Treća faza je **vrijeme potrebno za inkubaciju** koja je ključna za razvoj kritičkog i kreativnog mišljenja. Vrijeme inkubacije ne traje isto kod svih i zato je važno da biblioterapeut bude strpljiv i ne stvara djeci osjećaj kako moraju požuriti. Čitateljima je potrebno vrijeme kako bi svoja iskustva povezali sa djelom, razvili empatiju prema likovima u djelu te doživjeli emocionalno rasterećenje. Četvrtu fazu u provođenju biblioterapije u dječjoj knjižnici čini **razgovor ili diskusija** o djelu. Cilj razgovora nakon čitanja je pomoći djeci da nakon što su postigla emocionalno rasterećenje i olakšanje steknu uvid u vlastiti problem. Biblioterapeut pitanjima djecu usmjerava kako bi sama shvatila ne samo što se u priči događa već i zašto se to događa. Slijed koraka tijekom diskusije može biti sljedeći:

1. prepričavanje priče/djela
2. identificiranje glavne poruke i problema u djelu

⁴⁰ Usp. Isto. Str.29-32.

3. identificiranje glavnih likova
4. identificiranje svih ostalih problema koji se javljaju
5. propitivanje i opisivanje osjećaja likova
6. utvrđivanje promjena u ponašanju likova i propitivanje uzroka tih promjena
7. poistovjećivanje čitatelja s likom u djelu i evaluacija njegovih postupaka u pojedinim situacijama
8. ponovno prepričavanje djela, iznošenje zaključaka i stvarnog značenja djela

Peta, ujedno i posljednja faza u provođenju biblioterapije s djecom u dječjoj knjižnici je **evaluacija**. U ovoj fazi biblioterapeut bi trebao procijeniti što je postignuto biblioterapijom, što bi se moglo poboljšati i koje su daljnje potrebe djece. Isto tako, ukoliko se biblioterapija provodi s grupom djece u dječjoj knjižnici važno je da biblioterapeut odvoji vrijeme kako bi sa svakim djetetom pojedinačno razgovarao o tome kakav je učinak djelo imalo na njega osobno.⁴¹ Ipak, iako se evaluacija provodi nakon biblioterapije, terapeuti već od samoga početka pripreme za biblioterapiju s djecom, a posebno prilikom izbora djela, trebaju znati što žele postići.

5.3. ODABIR DJELA ZA BIBLIOTERAPIJU

Izbor odgovarajuće priče jedan je od najzahtjevnijih zadataka biblioterapeuta u dječjoj knjižnici. Važno je imati na umu čitateljev problem te kakvo će biti krajnje djelovanje određenog teksta ili priče na njega.⁴² Terapeut treba odabrati knjigu tj. djelo prema određenim kriterijima. Kao prvo, treba procijeniti odgovara li djelo djetetovim čitalačkim sposobnostima i hoće li ono razumjeti glavnu poruku djela. Prema drugom kriteriju, treba procijeniti je li određeno djelo pisano na razini primjerenoj dobi i zrelosti djeteta. Treći kriterij je provjeriti usklađenost tema odabranog djela i djetetovih potreba. Isto tako, važno je utvrditi hoće li likovi biti dovoljno uvjerljivi za čitatelja i omogućiti mu uživljavanje u djelo, što je ujedno četvrti kriterij. Peti kriterij ističe kako bi djelo trebalo uključivati kreativne načine rješavanja problema. Kako je jedan od ciljeva biblioterapije u dječjoj knjižnici potaknuti djecu na razmišljanje o alternativnim načinima rješavanja problema, radnja odabranog djela trebala bi prikazati kako likovi na kreativne načine

⁴¹ Usp. Isto.

⁴² Usp. Jelena Rudež. Nav.dj. 2004. Str.68-69.

rješavaju svoje probleme. Isto tako, čitatelj bi kroz djelo trebao shvatiti kako se situacije mogu mijenjati, a odluke koje donosimo ostavljaju posljedice i na nama samima i na drugima. Kao šesti kriterij treba se uzeti u obzir kako na jačinu doživljaja tijekom čitanja znatno može utjecati sličnost okruženja u kojem se nalazi lik u djelu i dijete u stvarnom životu. Zbog toga je važno pripaziti da ta dva okruženja budu što sličnija. Posljednji, sedmi kriterij na koji treba obratiti pažnju je format djela. Primjerice, neka djeca imaju odbojan stav prema „debelim“, tvrdokoričnim izdanjima knjiga već prije samog čitanja, baš zbog njihova izgleda.⁴³ Kod provođenja biblioterapije s djecom u dječjoj knjižnici odabrano djelo služi samo kao predložak za strukturirani razgovor o osjećajima i doživljajima likova u djelu, a u stvarnosti sudionika biblioterapije. Kroz takav razgovor biblioterapeut kod sudionika povećava osjetljivost za tuđe emocionalne doživljaje, a tako bolje razumiju i vlastite osjećaje i reakcije u pojedinim situacijama. Analiziranjem postupaka likova u djelu i njihova načina rješavanja problema sudionici razvijaju mehanizme sučeljavanja sa stresom i proširuju svoj pogled u rješavanju vlastitih problema. Za ovakvu interpretaciju nekog djela može poslužiti svaki književni tekst iz knjižničnog fonda, koji sadrži opise emocionalnih reakcija o kojima se želi razgovarati, neovisno o literarnom obliku. Kada se biblioterapija u dječjoj knjižnici provodi s grupom djece, važno je da glavni lik u odabranom tekstu bude djeci psihološki blizak i da ona spremno reagiraju te se lako poistovjete s tim likom. Kroz tekst prilagođen njihovom uzrastu, interesima i problemima, djeca će vrlo slobodno razgovarati o svojim doživljajima i osjećajima te će se moći osloboditi emocionalne napetosti.⁴⁴ Jedan od takvih oblika djela, prilagođen interesima, potrebama i problemima djece, koji omogućuje apsolutno uživanje djece u radnju su bajke.

5.4.BAJKA U BIBLIOTERAPIJI S DJECOM

Djeca od četvrte do sedme godine života pokazuju izrazito velik interes za bajke. Iz tog razloga neki psiholozi taj period djetinjstva nazivaju dobom bajke. Iako djeca vole bajke i u kasnijem periodu odrastanja, razdoblje od četvrte do sedme godine ističe se po tome što djeca uglavnom vjeruju u bajke. Slušajući bajke djeca oživljuju svoju maštu i u njoj se počinju događati nezamislivi događaji, a pojavljuju se i neobični likovi. Djeca u ovoj dobi nemaju izgrađenu realnu sliku svijeta i za njih su bajke odlično sredstvo za uživanje u imaginarnim svjetovima.⁴⁵

⁴³ Usp. Cornett, Claudia E.; Cornett, Charles F. Nav.dj. Str.25-26.

⁴⁴ Usp. Isto.

⁴⁵ Usp. Grgurević, Ivan; Fabris, Katja. Bajka i dijete s aspekta junaka usmenoknjiževne i filmske bajke.// Metodički obzori 7, 1 (2012) URL: <http://hrcak.srce.hr/78851?lang=en> (2014-04-11), Str.157-158.

Upravo to što bajke bude dječju maštu i omogućuju im uživljavanje u imaginaran svijet čudesnih događaja i likova, postajući tako dio njihova unutarnjeg svijeta, čini prvu i najvažniju fazu u provođenju biblioterapije u dječjoj knjižnici – **poistovjećivanje**.⁴⁶ Djeca u određenim likovima iz bajke prepoznaju sebe i svoja iskustva te cijelu priču počinju pratiti s aspekta lika s kojim su se poistovjetila. To ujedno predstavlja drugu fazu u provođenju biblioterapije u dječjoj knjižnici, **projekciju**.⁴⁷ Budući da djeca često ne znaju objasniti ono što osjećaju u svojoj unutrašnjosti, ona to izražavaju kroz strahove od mraka, neke životinje ili straha i brige za samoga sebe. Bajke ozbiljno pristupaju takvim i mnogim drugim problemima obrađujući ih na načine koje djeca mogu razumjeti. Projicirajući se u neki lik iz djela, djeca shvaćaju kako se baš poput tog lika i ona mogu osjećati usamljeno, napušteno ili izgubljeno, ali da će im biti pružena pomoć, baš kao i liku u djelu. Takav pristup djeci omogućuje izražavanje najdubljih osjećaja, nada i strahova bez izlaganja svog unutarnjeg svijeta racionalnim kritikama. Tijekom cijele radnje djela djeca zajedno s likom u kojeg su se projicirala prolaze sve patnje i izazove, ali i zajedno s njim proživljavaju pobjede.⁴⁸ Prolazeći kroz iste situacije i dijeleći iste osjećaje s likom u kojeg se projiciraju, djeca mogu doživjeti emocionalno rasterećenje. To čini treću fazu provođenja biblioterapije u dječjoj knjižnici – **katarzu**.⁴⁹ Bajke zaista imaju terapeutsku ulogu jer omogućuju čitateljima da razmišljajući o onome što bajka govori razmišljaju ujedno o sebi i svojim unutarnjim sukobima te pronalaze rješenje za vlastiti problem.⁵⁰ Upravo to čini posljednju fazu u provođenju biblioterapije s djecom u dječjoj knjižnici. Kroz sukobe u djelu djeca stječu **uvid**⁵¹ u vlastiti problem, a to može biti ključ za njegovo rješenje. I suvremene i tradicionalne bajke mogu pomoći djeci u stjecanju uvida u problem i pronalaženju odgovarajućeg rješenja.

5.5.BAJKE KOJE MOGU POSLUŽITI U SVRHU BIBLIOTERAPIJE S DJECOM

Djeca se tijekom svog razvoja suočavaju sa problemima različite prirode. Neki su kompleksniji, neki manje kompleksni, no niti jedan ne bi trebalo zanemariti ili smatrati manje važnim. Bajke se mogu koristiti u terapeutske svrhe jer se djeca lako poistovjećuju s likovima u bajkama te vrlo rado i spremno prihvaćaju ponuđene prijedloge i ideje za rješavanje vlastitih problema. Ukoliko

⁴⁶ Usp. Keresteš, Gordana. Nav.dj. Str.26.

⁴⁷ Usp. Isto.

⁴⁸ Usp. Bettelheim, Bruno. Značenje bajki. Beograd : Prosveta, 1979. Str.23-39.

⁴⁹ Usp. Keresteš, Gordana. Nav.dj. Str.26.

⁵⁰ Usp. Bettelheim, Bruno. Nav.dj.

⁵¹ Usp. Keresteš, Gordana. Nav.dj.

dijete ima ozbiljnije poremećaje u ponašanju kao što su mokrenje u krevet, mucanje, strahovi, nesigurnost, ako je nasilno ili ima problema u socijalizaciji sa djecom iz vrtića ili škole u biblioterapiji se mogu koristiti slijedeće bajke:

1. Kraljevna mokrica (ako dijete mokri u krevet)
2. Frano i ptičji govor (ako dijete muca)
3. Jedan – dva – tri, ne bojimo se mi! (ako dijete ima strašne snove)
4. Martinovo putovanje u snu u zemlju patuljastih pasa (ako se dijete boji pasa)
5. Morska sirena (ako se dijete boji zubara)
6. Vesela bolesnička soba (strah od boravka u bolnici, strah od rastanka)
7. Šišmiš (za djecu samohranih roditelja, protiv straha od gubitka)
8. Tomislav i crni gavran (ako je dijete nasilno)
9. Luri, mali Wisnopinto (protiv nasilnoga ponašanja)
10. Goran i njegov medvjedić (ako dijete ne želi ostati u vrtiću)
11. Mali dimnjačar (protiv nesigurnosti i društvenih zapreka)

Ako se dijete suočilo s teškim životnim situacijama poput rastave roditelja, smrti člana obitelji ili pak ima neku ružnu naviku – grize nokte, laže ili psuje, slijedeće bajke mogu biti od pomoći:

1. Baka je umrla (ako se dijete suoči sa smrću)
2. Mala debela gospođa (roditelji su rastavljeni)
3. Toranj istine (ako dijete laže)
4. Čovječuljak koji se pravi važan (ako dijete psuje)
5. Mačkica Liza (ako dijete grize nokte)⁵²

Osim spomenutih bajki, u biblioterapijskim radionicama s djecom u dječjoj knjižnici mogu se upotrijebiti još neke bajke. Primjerice, za suočavanje djece sa smrću bliske osobe mogu se koristiti djela:

1. E. Bruckner: Sadako hoće živjeti
2. V. Nazor: Halugica
3. H.C. Andersen: Mala sirena
4. H.C. Andersen: Djevojčica sa žigicama
5. S. Tomaš: Moj tata spava s anđelima

⁵² Usp. Ortner, Gerlinde. Nav.dj. 1998. Str.9-11.

6. I. B. Singer: Ole i trufa⁵³

Kada se djeca suočavaju sa zlostavljanjem od strane vršnjaka ili pak s razvodom svojih roditelja, veoma je važno pomoći im da svoj osjećaj krivnje u objema situacijama uvide kao svoju nedužnost. U takvim situacijama vrlo korisno je čitanje japanske bajke Umišljeni tvor.⁵⁴ Osim navedenih bajki, postoje i one tradicionalane, s više primjena i pouka, poznate i pričane u narodima diljem svijeta. I takve bajke imaju svoje mjesto u biblioterapijskim radionicama s djecom u dječjoj knjižnici. Primjerice, bajka o Ivici i Marici može pomoći djeci u odrastanju i stjecanju zrelosti te shvaćanju kako sama mogu riješiti neke probleme, bez pomoći roditelja, ali uz pomoć vršnjaka.⁵⁵ Crvenkapica pomaže djeci shvatiti kako je dobro slušati roditelje i razmišljati o vrijednostima koje im prenose i usađuju u njih, jer tako postaju zrelija i sposobna za suočavanje s drugim problemima u životu.⁵⁶ Još jedna tradicionalna bajka je Snjeguljica i sedam patuljaka. Ova bajka ohrabruje djecu u rješavanju vlastith unutarnjih sukoba i pomaže im da se hrabro suoče s problemima odrastanja i sazrijevanja.⁵⁷ Isto tako, bajka o Trnoružici pomaže djeci u razmišljanju promjena koje se događaju na putu iz djetinjstva u adolescentsko doba.⁵⁸ Uz sve navedene bajke, Pepeljuga je najpoznatija i za djecu jedna od najzanimljivijih tradicionalnih bajki. Razlog tome je što niti jedna druga bajka ne prikazuje tako dobro unutarnje osjećaje djece koja doživljavaju ponižavanje i ismijavanje od druge djece, čak vlastite braće i sestara. Ova bajka djeci pruža nadu u ostvarenje želja i priznanje vlastite vrijednosti.⁵⁹

⁵³ Usp. Sabljak, Ljiljana. Bajke pomažu djeci u suočavanju s osjećajem krivnje kad se roditelji razvode, 14.03.2011. URL: <http://www.dvijemame.com/vi-ste-rekli/intervju/ljiljana-sabljak-biblioterapija.html> (2014-04-18)

⁵⁴ Usp. Isto.

⁵⁵ Usp. Bettelheim, Bruno. Nav.dj. Str.185.

⁵⁶ Usp. Isto. Str.202.

⁵⁷ Usp. Isto. Str.236.

⁵⁸ Usp. Isto. Str.247.

⁵⁹ Usp. Isto. Str.260.

6. ZAKLJUČAK

Djetinjstvo je početno razdoblje života u kojem djeca počinju spoznavati osobe iz svoje okoline, vlastitu okolinu, sami sebe i svoje osjećaje, ali i suočavati se s raznim životnim situacijama. Često ne znaju izraziti svoje osjećaje, a zbog toga se nalaze pod velikim fizičkim i psihičkim pritiskom te im je potrebna pomoć i ohrabrenje. Primarnu ulogu u pružanju pomoći imaju roditelji, odgojitelji i učitelji, no i dječje knjižnice imaju vrlo značajnu i odgovornu ulogu u pružanju usluga kojima bi zadovoljile takve potrebe djece. Kroz literarna djela i biblioterapijske radionice, dječje knjižnice nastoje potaknuti dječju maštu i uživljavanje u druge svjetove, likove i događaje te im omogućiti emocionalno rasterećenje i uvid u rješenje vlastitog problema. Bajke imaju upravo te karakteristike i zbog toga su se pokazale kao vrlo dobra i poželjna djela u provođenju biblioterapijskih radionica s djecom u dječjim knjižnicama. One nisu samo tek neka izmišljena djela, već djela koja djeci omogućuju potpuno uživljavanje i projiciranje vlastitog „ja“ iz stvarnog svijeta u paralelan svijet likova u bajci. Promatrajući vlastito „ja“ u ulozi nekog drugog lika djeca bez straha mogu objektivno sagledati sve aspekte vlastitog problema. Iako bajke ne daju gotove odgovore i konkretna rješenja problema, one djecu usmjeravaju k uvidu u vlastiti problem, a upravo to može biti ključ za njegovo rješenje. Dječje knjižnice idealno su mjesto za provođenje biblioterapijskih radionica s djecom jer pružaju odgovarajući prostor i građu. Osim toga, knjižničari kroz pažljivo odabrana djela i sam proces vođenog čitanja mogu pomoći djeci u suočavanju s problemima i pružiti im podršku u njihovu rješavanju. Tako će zadovoljiti potrebe djece, pružiti im sigurnost i određenu mjeru samopouzdanja potrebnu tijekom odrastanja.

7. LITERATURA:

1. Bašić, Ivana. Biblioterapija i poetska terapija – definicija područja.// Biblioterapija i poetska terapija: priručnik za početnike/ Ivana Bašić. Zagreb: Balans centar, 2011.
2. Bettelheim, Bruno. Značenje bajki. Beograd : Prosveta, 1979.
3. Cornett, Claudia E.; Cornett, Charles F. Bibliotherapy: The Right Book at the Right Time. Bloomington: Phi Delta Kappa Education Foundation, 1980. ERIC. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED192380.pdf> (2014-04-11)
4. Grgurević, Ivan; Fabris, Katja. Bajka i dijete s aspekta junaka usmenoknjiževne i filmske bajke.// Metodčki obzori 7, 1 (2012) URL: <http://hrcak.srce.hr/78851?lang=en> (2014-04-11)
5. Keresteš, Gordana. Biblioterapija i terapijsko obrađivanje literarnih tekstova.// Korak po korak do oporavka : priručnik za kreativne susrete s djecom u ratnim i poslijeratnim vremenima / Arpad Barath, Daša Matul, Ljiljana Sabljak. Zagreb: Tipex, 1996.
6. Klarin, Mira. Razvoj u kontekstu različitih socijalnih odnosa.// Razvoj djece u socijalnom kontekstu: roditelji, vršnjaci, učitelji – kontekst razvoja djeteta/ Mira Klarin. Jastrebarsko: Naklada Slap; Zadar: Sveučilište, 2006.
7. Ortner, Gerlinde. Kako će roditelji ispravno motivirati svoje dijete.// Bajke koje pomažu djeci: priče protiv straha i agresivnog ponašanja te sve što trebate znati kada ih čitate djeci – za djecu od 3 do 7 godina. Zagreb : Mozaik knjiga, 1998.
8. Ortner, Gerlinde. Uvod.// Nove bajke koje pomažu djeci: priče o svađi, strahu i nesigurnosti te ono što bi roditelji trebali znati o tome – za djecu od 6 do 10 godina. Zagreb : Mozaik knjiga, 1999.
9. Rudež, Jelena. Biblioterapija. // Hrvatski : časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture 3, 1-2(2005)
10. Rudež, Jelena. Biblioterapijska metodologija.// Hrvatski : časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture 2, 1-2(2004).
11. Sabljak, Ljiljana. Bajke pomažu djeci u suočavanju s osjećajem krivnje kad se roditelji razvode, 14.03.2011. URL: <http://www.dvijemame.com/vi-ste-rekli/intervju/ljiljana-sabljak-biblioterapija.html> (2014-04-18)
12. Sabljak, Ljiljana. Psihosocijalna pomoć djeci i mladeži u narodnim knjižnicama. // Zrno: časopis za obitelj, vrtić i školu 37-38, 12-13(1995).

13. Sabljak, Ljiljana. Uporaba fondova narodnih knjižnica u psihosocijalnim programima ciljanog čitanja. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 36, 1-4(1993[i.e. 1995]).
14. Velički, Vladimira. Bajka ili put do djeteta.// Pričanje priča – stvaranje priča: povratak izgubljenomu govoru/ Vladimira Štanger-Velički. Zagreb: Alfa, 2013.